

SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV-1010. Tālrunis: 67830735, 67210274. E-pasts: tiesa@satversmestiesa.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2026. gada 18. augustā

Satversmes tiesas 1. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Irēna Kucina, tiesneši Jānis Neimanis un Juris Juriss, kolēģijas sēdē izskatījusi [..] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzēja) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 136/2026),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzēja lūdz Satversmes tiesu atzīt Kriminālprocesa likuma 662. panta pirmo daļu un 663. panta pirmo daļu (turpmāk kopā – apstrīdētās normas), ciktāl tā ar mantu saistītajai personai procesā par noziedzīgi iegūtu mantu neparedz tiesības iesniegt pieteikumu par tiesas nolēmuma jaunu izskatīšanu sakarā ar materiālo vai procesuālo tiesību normu būtisku pārkāpumu, par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 91. panta pirmajam teikumam, 92. panta pirmajam un otrajam teikumam un 105. panta pirmajam un trešajam teikumam un attiecībā uz Pieteikuma iesniedzēju par spēkā neesošu no [datums].

2. Kriminālprocesa likuma 662. panta pirmā daļa nosaka: “Spēkā stājušos tiesas nolēmumu var izskatīt no jauna, ja tas nav skatīts vai nav pārsūdzams

kasācijas kārtībā vai tiesa iepriekš nav atteikusies ierosināt kasācijas tiesvedību, pēc šā likuma 663. pantā minēto personu pieteikuma vai protesta.”

Saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 663. panta pirmo daļu pieteikumu par tiesas nolēmuma izskatīšanu no jauna notiesātās un attaisnotās personas uzdevumā vai tādas personas uzdevumā, pret kuru ar tiesas lēmumu kriminālprocess izbeigts, var iesniegt advokāts.

3. Pieteikuma iesniedzēja jau iepriekš vērsusies Satversmes tiesā ar saturiski līdzīgu pieteikumu, lūdzot izvērtēt apstrīdēto normu atbilstību Satversmes 91. panta pirmajam teikumam, 92. panta pirmajam un otrajam teikumam un 105. panta pirmajam un trešajam teikumam (ieteikums Nr. 95/2026). Satversmes tiesas 1. kolēģija 2026. gada 18. jūnijā pieņēma lēmumu par atteikšanos ierosināt lietu, pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. un 6. punktu (turpmāk – kolēģijas 2026. gada 18. jūnija lēmums).

Izskatāmajā pieteikumā ietvertais faktiskais apstākļu izklāsts pēc būtības nav mainījies. Līdz ar to kolēģijai ir jāvērtē, vai izskatāmajā pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

3.1. Kolēģijas 2026. gada 18. jūnija lēmumā attiecībā uz prasījumu vērtēt apstrīdēto normu atbilstību Satversmes 92. panta otrajam teikumam norādīts, ka Pieteikuma iesniedzēja nav pamatojusi, kādā veidā tas, ka procesā par noziedzīgi iegūtu mantu ar mantu saistītā persona nevar iesniegt pieteikumu par tiesas nolēmuma jaunu izskatīšanu sakarā ar materiālo vai procesuālo tiesību normu būtisku pārkāpumu, aizskar tai šajā Satversmes normā ietvertās pamattiesības.

Izskatāmajā pieteikumā norādīts, ka tiesas lēmums, ar kuru manta atzīta par noziedzīgi iegūtu, vēlāk var tikt izmantots kā pierādījums kriminālprocesā par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu. Tādējādi rodas risks, ka personas saukšana pie kriminālatbildības par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju tiek balstīta nevis uz pilnvērtīgiem pierādījumiem par visiem noziedzīgā nodarījuma elementiem, bet gan uz iepriekš piemērotas prezumpcijas rezultātu.

Tomēr Satversmes tiesa ir atzinusi, ka process par noziedzīgi iegūtu mantu ir “process par lietu” un tajā tiek lemts vienīgi par mantas noziedzīgo izcelsmi civiltiesiskajā aspektā. Tādēļ regulējums par noziedzīgi iegūtu mantu neietiecas Satversmes 92. panta otrā teikuma tvērumā un neaizskar šajā normā garantētās pamattiesības (*sk. Satversmes tiesas 2025. gada 14. marta sprieduma lietā Nr. 2022-32-01 15. punktu*). Izskatāmajā pieteikumā Pieteikuma iesniedzēja joprojām nav sniegusi pamatojumu tam, kā apstrīdētās normas aizskar tai Satversmes 92. panta otrajā teikumā ietvertās pamattiesības.

3.2. Kolēģijas 2026. gada 18. jūnija lēmumā norādīts, ka pieteikumā daļā par apstrīdēto normu atbilstību Satversmes 105. panta pirmajam un trešajam teikumam nebija ietverts pamatojums tam, ka tieši apstrīdētās normas pašas par sevi skar Pieteikuma iesniedzējas mantiskās intereses un tādējādi rada tās tiesību uz īpašumu aizskārumu.

Izskatāmajā pieteikumā norādīts, ka starp apstrīdētajām normām un Pieteikuma iesniedzējas iespējamo tiesību uz īpašumu aizskārumu pastāv tieša saikne. Proti, procesā par noziedzīgi iegūtu mantu tiek izlemts jautājums par personai piederošo mantu un, ja tai ir noziedzīga izcelsme, tā tiek konfiscēta valsts labā. Savukārt apstrīdētās normas liedzot iespēju nodrošināt efektīvu tāda apgabaltiesas nolēmuma pārskatīšanu, ar kuru Pieteikuma iesniedzējai ir atņemts īpašums. Tomēr no pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem joprojām nav gūstams apstiprinājums, ka tieši apstrīdētās normas pašas par sevi, nevis nelabvēlīgs tiesas nolēmums procesā par noziedzīgi iegūtu mantu skar Pieteikuma iesniedzējas mantiskās intereses un tādējādi rada tās tiesību uz īpašumu aizskārumu.

3.3. Tāpat kolēģijas 2026. gada 18. jūnija lēmumā norādīts, ka pieteikumā daļā par apstrīdēto normu atbilstību Satversmes 91. panta pirmajam teikumam nebija ņemta vērā Satversmes tiesas judikatūra par procesa par noziedzīgi iegūtu mantu būtību un mērķi. Tostarp pieteikumā nebija sniegts pamatojums tam, vai nepastāv kādi būtiski apsvērumi, kas norāda, ka pieteikumā minētās personu grupas neatrodas savstarpēji salīdzināmos apstākļos.

Izskatāmajā pieteikumā ir izvērsti viedoklis un argumenti par to, ka dažādu procesu dalībnieku tiesiskais stāvoklis gadījumā, ja personai tiek atņemta manta, ir salīdzināms no pamattiesību aizsardzības efektivitātes viedokļa. Proti, citos procesos, arī civilprocesā, pastāvot procesuālās garantijas, kas ļauj lūgt galīga nolēmuma pārskatīšanu būtisku procesuālo vai materiālo tiesību normu pārkāpumu gadījumā. Tomēr kolēģija jau iepriekš norādījusi, ka, savstarpēji salīdzinot dažādu tiesvedības procesu tiesisko regulējumu, neapšaubāmi būtu iespējams atrast vairākas visiem procesiem kopīgas pazīmes. Tomēr starp šiem procesiem pastāv arī objektīvas atšķirības un šo procesu kopīgās pazīmes nevarētu kalpot par pamatu prasībai procesus pilnībā vienādot. Pieteikumā joprojām nav pamatots, kāpēc atšķirības, kas pastāv starp procesu par noziedzīgi iegūtu mantu un citiem procesiem par mantiska rakstura jautājumiem nav uzskatāmas par pamatu dažādu procesu atšķirīgam regulējumam.

3.4. Kolēģijas 2026. gada 18. jūnija lēmumā arī norādīts, ka pieteikumā nav sniegti argumenti par to, kādēļ no Satversmes 92. panta pirmā teikuma izrietētu likumdevēja pienākums paredzēt spēkā esoša nolēmuma jaunu izskatīšanu sakarā ar materiālo vai procesuālo tiesību normu būtisku pārkāpumu procesā par noziedzīgi iegūtu mantu, ņemot vērā arī to, kāda ir šā procesa būtība un mērķis – lemt ar mantu saistītus jautājumus, nevis konstatēt personas vainu noziedzīga nodarījuma izdarīšanā.

Izskatāmais pieteikums papildināts ar argumentiem, ka personai procesā par noziedzīgi iegūtu mantu netiek nodrošināts efektīvs tiesību aizsardzības mehānisms pat gadījumos, ja tiesa pieļāvusi acīmredzamas kļūdas, kas būtiski ietekmē lietas iznākumu. Pieteikums papildināts arī ar atziņām no Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūras par personas tiesībām apstrīdēt mantas konfiskācijas pamatotību.

Kolēģija secina, ka izskatāmajā pieteikumā ir izvērsti iepriekš sniegtais pamatojums par apstrīdēto normu iespējamo neatbilstību Satversmes 92. panta pirmajam teikumam. Tomēr joprojām nav pamatots, ka no Satversmes 92. panta pirmā teikuma izrietētu valsts pienākums nodrošināt iespēju ar mantu saistītajai personai tieši šādā sevišķajā kriminālprocesā par noziedzīgi iegūtu mantu iesniegt

pieteikumu par tiesas nolēmuma jaunu izskatīšanu sakarā ar materiālo vai procesuālo tiesību normu būtisku pārkāpumu.

Līdz ar to arī pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums pēc būtības nav mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru kolēģija jau ir lēmusi.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 5. punktu, Satversmes tiesas 1. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [..] pieteikuma (pieteikums Nr. 136/2026).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

Irēna Kucina